

**OPȚIUNI DE STRUCTURARE A NIVELULUI DE AMBIȚIE
ÎN CONTEXTUL COOPERĂRII MULTINAȚIONALE ÎN
DOMENIUL APĂRĂRII**

**OPTIONS FOR STRUCTURING THE LEVEL OF AMBITION
IN THE CONTEXT OF MULTINATIONAL DEFENSE
COOPERATION**

*Dr. Dragoș Ilinca**

Rezumat: În mod tradițional, nivelul de ambiție militar este asociat cu aspectele operaționale, indicând, într-o formă cât mai precisă numărul și tipul de operații pe care un stat sau o organizație internațională îl poate angaja într-un anumit interval de timp. Importanța acestui instrument pentru structurarea procesului de planificare reprezintă una dintre principalele zone de interes, fiind reflectată printr-o serie de parametri cantitativi și calitativi asociați forțelor și capacităților angrenate în structurarea angajamentelor operaționale. Nevoia de adaptare permanentă la evoluțiile mediului de securitate contemporan generează o serie de provocări pentru capacitatea de a aborda flexibil procesul de deținere a nivelului de ambiție, atât pe componenta de planificare intrinsecă în domeniul operațional, cât și în ceea ce privește raportarea la resursele și potențialul utilizabil. Aceste aspecte sunt cu atât mai importante din perspectiva procesului de generare a nivelului de ambiție în context multinațional, în special, la nivelul NATO și UE.

Cuvinte cheie: NATO; UE; Politica de Securitate și Apărare Comună; apărare europeană; planificarea apărării; nivel de ambiție; Strategia Globală de Securitate.

Abstract: Traditionally, the military level of ambition (LoA) is interlinked with operational aspects, providing a more precise perspective on the number and types of operations that a given country could perform within a limited period. In the same vein, LoA has a particular relevance within the defense planning framework providing quantitative and qualitative parameters for forces and

* Șef departament cercetare, Institutul pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară, dilinca@yahoo.com

capabilities allocated for operational commitments. Obviously, the constant requirement of matching the security environment evolutions poses certain challenges in approaching the process meant to define the LoA, both in terms of operational planning as well as resources available for defense. These aspects are more relevant when it comes to generating the LoA in the multinational context, especially NATO and the EU.

Keywords: *NATO; EU; Common Security and Defence Policy; European defense; defense planning; Level of Ambition; EU Global Security Strategy.*

Introducere

Definirea nivelului de ambiție militar, în contextul contemporan de securitate, reprezintă un proces complex, atât din perspectivă națională, cât și a formatelor de cooperare multinaționale. La nivelul acestora din urmă se manifestă principalele provocări, în ceea ce privește capacitatea de asimilare a diferitelor modele utilizate de statele membre, pentru structurarea nivelului de ambiție în raport cu potențialul propriu, privit, atât din perspectiva generării forțelor, cât și a existenței capabilităților de susținere în teatru. În această paradigmă, problema standardizării nivelului de ambiție, prin intermediul unei formule unice, reprezintă un obiectiv în sine, dificil de realizat în absența unui cadru procedural suficient de riguros și, în egală măsură, flexibil, pentru a permite integrarea diferitelor tipologii naționale.

După cum experiența ultimelor decenii o atestă, definirea nivelului de ambiție pe segmentul militar (LoA militar) presupune un proces complex de analiză. Din perspectivă națională, nu se poate vorbi despre tipologii comune de generare a acestui instrument. Practic, fiecare stat își definește abordările specifice ca fiind un rezultat direct al interacțiunii dintre obiective politico - strategice și resursele aflate la dispoziție. În egală măsură, se poate vorbi de paradigme diferite în care acest proces se derulează, diferența majoră fiind dată de statutul și poziția actorului respectiv în contextul internațional de securitate, respectiv de apartenența acestuia la organizații multinaționale. Elementul comun al opțiunilor utilizate de diferite state vizează faptul că nivelul de ambiție militar este stabilit ca fiind principalul indicator, care poate să ofere reperele pentru capacitatea de proiectare operațională a obiectivelor și intereselor de securitate. De asemenea, trebuie avut în vedere locul LoA militar, în ecuația mai largă a nivelului de ambiție

în domeniul apărării. În acest sens, reține atenția interacțiunea conceptuală practică între cele două elemente, la nivelul căreia aspectele militare sunt integrate în constructul mult mai cuprinzător al obiectivelor naționale în domeniul apărării.

Dezvoltarea nivelului de ambiție militar în context NATO

Pentru statele care sunt membre ale unui format multinațional de cooperare, în special NATO și UE, procesul de stabilire a nivelului de ambiție presupune integrarea în cadrul analizelor interne a aspectelor de multinaționalitate asociate contribuțiilor cu forțe și capacități. În acest sens, este utilizat extensiv criteriul interoperabilității, de care planificatorii naționali trebuie să țină cont, în dimensionarea angajamentelor practice cu impact direct în stabilirea nivelului de ambiție. Adoptarea unor demersuri de rafinare a procesului de planificare este absolut necesară pentru stabilirea unui LoA militar credibil și, în egală măsură, raportat realist, atât la potențialul intern, cât și la cerințele operaționale pentru angajamente externe.

Esențial, în acest context, devine inventarul misiunilor pe care forțele angajate în operații trebuie să le îndeplinească. Importanța unui astfel de reper este cu atât mai accentuată în ipoteza angajamentelor operaționale dezvoltate pe o gamă largă de misiuni în cadrul cărora contingente diferite ca structură și profil trebuie să se integreze într-o formulă acțională unitară. Stabilirea misiunilor reprezintă, astfel, unul dintre principalele repere care orientează procesul de planificare, influențând semnificativ amplitudinea și consistența LoA militar. În analiza acestuia se utilizează premise multiple printre care: permisivitatea mediului de securitate la nivelul teatrului operațional, distanța geografică, caracteristicile capacităților necesare forței angajate. Aspectelor asociate parametrilor de dislocare se adaugă nivelul de concurență al angajamentelor avute în vedere, acestea putând fi structurate suplimentar, în funcție de potențialul intern de susținere simultană a mai multor operații.

Trebuie subliniat faptul că, în evaluarea întregului set de criterii/parametrii nu se poate vorbi despre o formulă unică, aceștia fiind utilizați în tipologii diferite, structurate în funcție de specificul și potențialul fiecărui stat. Se poate opina asupra coexistenței a două forme principale de exprimare a nivelului de ambiție. Prima dintre acestea vizează proiectarea

numărului de misiuni care pot fi îndeplinite. Această tipologie poate include elemente de detaliere vizând tipurile de misiuni asumate, inclusiv gradul de intensitate al acestora, respectiv reperele temporale pentru capacitatea de menținere în teatru. Cea de-a doua modalitate de formulare a LoA militar vizează exprimarea acestuia într-un mod general, centrat pe numărul forțelor angajate, adeseori acesta decurgând din gradul de operaționalizare a diferitelor elemente constitutive ale structurii de forțe a statului respectiv.

Discuția privind LoA militar în format multinațional este legată intrinsec de modul în care statele membre își stabilesc acest obiectiv. Vorbim de o relație biunivocă, centrată pe interacțiunea între un model unanim agreat în format multinațional, dar ale cărui implicații se regăsesc la nivelul proceselor naționale de planificare. Formula identificată nu reprezintă neapărat un cumul al modelelor utilizate fiind, mai degrabă, un numitor comun între opțiunile naționale.

Evoluția conceptului LoA militar este legată intrinsec de manifestarea rolului NATO în asigurarea securității europene și euroatlantice. Conform obiectivelor asumate prin intermediul Conceptului Strategic, adoptat cu prilejul Summit-ului de la Lisabona (20 noiembrie 2010), nivelul de ambiție politică era fundamentat prin trei componente. În primul rând se plasează responsabilitatea fundamentală a NATO vizând apărarea colectivă la nivelul statelor membre, stipulată prin Articolul V al Tratatului Nord - Atlantic. Principiul fundamental de îndeplinire a acestui obiectiv, în ipostaza nivelului de ambiție, presupune solidaritatea membrilor NATO în acordarea de asistență reciprocă în situația în care unul dintre ei ar face obiectul unei agresiuni.

Tipologia amenințărilor este abordată atât din perspectiva protecției statului agresat, cât și din perspectiva acțiunii aliate ca un tot unitar. Într-o abordare similară, formularea răspunsurilor presupune existența unui inventar cât mai cuprinzător de capacități și instrumente, inclusiv din perspectiva angajamentului politico - diplomatic. Conform parametrilor deciziei politice asumată la Lisabona, cel de-al doilea reper fundamental în structurarea obiectivelor și misiunilor NATO vizează asigurarea capacității de a susține un angajament activ în contextul internațional de management al crizelor. Pornind de la premisa dinamicii substanțiale în manifestarea riscurilor și amenințărilor de securitate este vizată evitarea escaladării situațiilor de conflict care pot afecta securitatea Alianței, precum și susținerea

angajamentelor de natură operațională în cadrul eforturilor în domeniul reconstrucției post-conflict.

În mod evident, cele două obiective menționate se adresează capacității interne de adaptare a modului de angajare a capabilităților politico - militare de care NATO dispune, pentru a face față unui spectru extins de provocări la adresa securității. În completarea tabloului complex al responsabilităților NATO, se plasează dezvoltarea contribuției prin parteneriat și cooperare în sprijinul securității internaționale. Formulele de parteneriat dezvoltate de NATO în diferite configurații, cu state și organizații având responsabilități relevante în domeniul securității, vizează consolidarea capacității internaționale în combaterea riscurilor și amenințărilor, în special pe dimensiunea controlului armamentelor, combaterea proliferării și dezarmare. Semnificația particulară a contribuției parteneriatelor și formulelor de cooperare NATO se valorizează și din perspectiva rolului acestora în susținerea demersurilor de accesare în rândurile acestei organizații, pe coordonatele politicii privind menținerea acestei posibilități pentru democrațiile care îndeplinesc standardele Alianței Nord - Atlantice¹.

Exprimarea nivelului de ambiție pe coordonate operaționale se realizează în contextul Procesului NATO de Planificare a Apărării (NATO Defence Policy Planning - NDDP)². Acesta reprezintă coloana vertebrală a modului în care se asigură implementarea obiectivelor politice asumate la nivel aliat. Prima secvență procedurală este dedicată stabilirii direcționărilor politice, care decurg atât din Conceptul Strategic NATO, cât și din evaluările aliate sau alte orientări politice. Rezultatele acestui demers sunt reunite în cadrul unui document menit să ofere un tablou integrat asupra aspectelor operaționale, care decurg din asumarea obiectivelor politice, în sensul numărului și tipurilor de operații pe care NATO ar fi necesar să le

¹ *Active Engagement, Modern Defence - Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Lisbon 19-20 November 2010, disponibil la https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.html, accesat în 30 octombrie 2019.*

² NDDP se derulează în 5 etape, eșalonate pe durata unui ciclu de planificare de 4 ani incluzând: determinarea orientărilor politice; stabilirea cerințelor; repartitia cerințelor și stabilirea obiectiv; facilitarea implementării; revizuirea rezultatelor obținute, disponibil la https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.html, accesat la 30 octombrie 2019).

disloce în vederea îndeplinirii obiectivelor. În mod concret, obiectivele asumate la nivelul Alianței Nord – Atlantice, în definirea nivelului de ambiție operațional, vizează capacitatea de a derula un număr de 8 operații (o operație majoră întrunită consolidată (MJO+)/2 operații majore întrunită (MJOs) plus 6 operații întrunită de mică intensitate - SJOs)³.

De menționat faptul că adaptarea Nivelului de ambiție s-a produs pe coordonatele procesului de reformă a NATO, inițiat în prima decadă de după sfârșitul Războiului Rece. În cadrul acestui proces reperul esențial viza adaptarea⁴ Alianței Nord - Atlantice la un mediu de securitate schimbat semnificativ, atât prin diminuarea amenințării unui conflict convențional, cât și prin emergența unor noi tipuri de riscuri și amenințări. O astfel de concluzie se validează și prin simpla raportare la parametrii Nivelului de ambiție asumat de NATO în 2003, prin care se viza întrunirea condițiilor pentru derularea a 3 operații majore întrunită⁵. Devenea evidentă preocuparea privind consolidarea capacității de proiectare a forței, abordare în cadrul căreia nivelul de ambiție operațional se înscria pe traiectoria dictată de manifestarea globală a amenințărilor de securitate, reclamând, prin urmare, un răspuns dimensionat corespunzător.

Abordări europene în contextul dezvoltării Politicii de Securitate și Apărare Comună

În perioada imediat următoare declarației franco - britanice de la Saint - Malo (decembrie 1998), aveau să se adauge elemente de granularitate privind definirea aspectelor militare ale nivelului de ambiție al Uniunii Europene (UE). Decizia Consiliului European de la Helsinki

³ Interview with general Philip Breedlove, SACEUR, U.S. Air Force în Joint Air Power Competence Centre (JAPCC), Edition 18, Autumn/Winter 2013, p. 7 și în Hans Binnendijk, *NATO needs a European level of ambition*, în Defence News, 7 decembrie 2018, disponibil la <https://www.defensenews.com/opinion/2018/12/07/nato-needs-a-european-level-of-ambition/>, accesat la 31 octombrie 2019.

⁴ Reflectarea procesului de adaptare în Nivelul de ambiție operational a început să fie reflectat prin adoptarea Orientărilor Politice Cuprinzătoare (Comprehensive Political Guidance - CPG), adoptate la nivelul NATO în 2006, prin care abordarea angajamentelor operaționale era realizată dintr-o perspectivă pronunțat globală, disponibil la https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49176.htm, accesat la 01.02.2020.

⁵ Sten Rynning (ed.), *NATO's New Strategic Concept. A Comprehensive Assessment*, DIIS Report 2011:02, Danish Institute for International Studies, Copenhaga, p.130.

(decembrie 1999), a conturat reperele unui nivel de ambiție militar cu profil robust (HLG2003). Pornind de la premisa derulării unor angajamente operaționale multiple, opțiunea statelor membre s-a concentrat pe crearea, până în 2003, a unei Forțe de Reacție Rapidă, prevăzută a avea o structură consistentă la nivelul forțelor terestre (50 - 60 000, nivel corp), susținută de componentă aeriană, respectiv navală. Reperele operaționale ale acestei entități vizau într-un interval de 60 de zile, respectiv, menținerea în teatru până la un an de zile⁶.

În analizarea parametrilor acestui obiectiv, se observă importanța acordată unui nivel ambițios al angajamentului partea statelor membre, fără a se oferi, însă, elemente de orientare privind specializarea forțelor sau a nivelului de disponibilitate a forțelor, cu atât mai puțin în ceea ce privește capacitățile de sprijin și logistice. Se desprinde cu ușurință concluzia unei abordări cantitative în definirea nivelului de ambiție, abordare care corespundea stadiului incipient al dezvoltării cooperării europene în domeniul apărării. De asemenea, decizia de asumare a unui obiectiv de acest tip indica preferința pentru generarea unor angajamente de nivel structural mare, opțiune inspirată din experiența operațională a statelor membre, precum și a necesităților imediate din teatrele de operații, în special din Balcanii de Vest⁷. În acest perimetru, majoritatea statelor membre participau cu forțe și capacități în cadrul misiunilor NATO dislocate, existând, totodată, exprimări politice transmise de la nivelul Uniunii Europene privind interesul de preluare a unor responsabilități sporite în gestionarea securității din zonă.

Pe acest fond, HLG 2003 a devenit principalul reper pentru sistemul de planificare europeană în domeniul apărării. Prin derularea acestuia, au putut fi identificate o serie de nevoi⁸ suplimentare de rafinare a contribuțiilor avansate de

⁶ Chaillot Paper 47, *From St.Malo to Nice. European defence: core documents*, Institute for Security Studies, Western European Union, Paris, 2001, p. 82 - 92.

⁷ În momentul adoptării HLG 2003, principala linie de efort viza misiunile NATO din Bosnia - Herțegovina (SFOR - Stabilisation Force in Bosnia and Herzegovina - aproximativ 30 000 militari) și Kosovo (KFOR - Kosovo Force - aproximativ 50 000 militari).

⁸ Schuwirth, Rainer. *Hitting the Helsinki Headline Goal*, NATO Review, 01.09.2002, disponibil la <http://www.nato.int/docu/review/articles/2002/09/01/hitting-the-helsinki-headline-goal/index.html>, accesat la 15.01.2020.

statele membre și, subsecvent, de completare a deficiențelor în domeniile menționate. Pe coordonate similare, disponibilitatea politică de asumare a unor angajamente diversificate și extinse geografic, în contextul implementării Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA), a generat necesitatea unor adaptări ale nivelului de ambiție militar. În acest sens, obiectivele Schema de decontare a UE (EU Settlement Scheme - EUSS) centrate pe ideea răspunsului adecvat și oportun ca temporalitate, presupunea o abordare relativ diferită față de parametrii generali care guvernaseră decizia asumată la Helsinki. Și din această perspectivă, Strategia de Securitate a reprezentat un moment de cotitură. Implicațiile acesteia pentru nivelul militar de ambiție se valorizau, în primul rând, prin faptul că obiectivul HLG2003 era considerat a fi îndeplinit⁹. Deficitele care se mențineau, totuși, vizau următoarele domenii: flexibilitatea de angajament a forțelor, aranjamente de comandă - control, protecția forței și capacitățile de dislocare în teatru.

În contextul evoluției LoA militar în domeniul PESA, Strategia Globală a UE a adus o serie de clarificări în ceea ce privește definirea generală a nivelului de ambiție, în maniera clasică de structurare operațională. Deși se menține caracterul general al acesteia, a fost avansat obiectivul realizării potențialului angajament și susținere simultană a unor operații, ceea ce presupune existența capacității adecvate de planificare și comandă. Din perspectiva inventarului de misiuni anticipate, EUSS oferea o perspectivă mai diversificată, suplimentar celor asumate de UE, în contextul preluării responsabilităților UEO, fiind prevăzute misiuni de dezarmare, sprijin pentru state terțe în combaterea terorismului și reforma sectorului de securitate. Trebuie subliniat faptul că necesitatea de a racorda nivelul de ambiție militar la cerințele formulării unui răspuns rapid și eficient depășea cu mult parametrii structurali ai HLG2003, aceștia fiind gândiți, mai degrabă, ca o formulă robustă de tip *follow-on forces*, timpii de dislocare neputând fi încadrați în paradigma furnizată de Globală de Securitate a UE (EUGS). Pe coordonate similare, nu se putea recurge la varianta utilizării

⁹ În urma derulării angajamentelor statelor membre pentru îndeplinirea HLG 2003, au fost îndeplinite cerințele cantitative, în sensul punerii la dispoziție a: forțe terestre - aproximativ 100 000 militari; forțe navale - 100 nave; forțe aeriene - 400 avioane de luptă. Acestea permiteau îndeplinirea misiunilor de management al crizelor prevăzute prin TEU. *Military Capabilities Commitment Declaration*, 20 noiembrie 2000, în Chaillot Paper 47, p. 158 - 164.

forței de reacție ca rezervor din care să poată fi extrase elemente pentru angajare rapidă. Nu în ultimul rând, problema gestionării implicațiilor pentru nivelul de ambiție militar viza și parametrii procesului decizional, atât la nivelul Uniunii Europene, cât și pe palier național. Ambele componente erau insuficient pregătite pentru a oferi deciziile necesare pentru încadrarea procesului de planificare și generare a angajamentului operațional, în parametrii impuși de necesitatea de a interveni rapid în zone geografice îndepărtate și în condițiile unui mediu local complex.

Implicațiile adoptării HLG 2010 au condus la modificarea nivelului de ambiție, în special din perspectiva gestionării exigențelor generate prin implementarea conceptului Grupurilor de luptă. În acest context, se plasa accentul vizând angajamentul preventiv al UE pentru a se evita deteriorarea situației, fundamentată prin realizarea unei capacități de comandă și control pentru susținerea simultană a unui număr de operații cu diferite niveluri de angajament. O atenție similară a fost acordată maximizării potențialului de dislocare a forțelor cu reacție rapidă, atât din perspectiva utilizării acestora ca entități de sine stătătoare (ex. Grupurile de luptă), cât și în varianta angajării unor forțe de manevră, asociate HLG2003. Pe aceste coordonate, parametrii structurali ai Grupurilor de luptă vizau dislocarea forțelor componente în teatrul de operații într-un interval de 5-10 zile de la adoptarea deciziei de lansare a operației. Structura era gândită în ipostaza terestră, cu efective generice minime de 1500 de militari, având posibilitatea de integrare a unor elemente aeriene și navale.

În ceea ce privește opțiunile de constituire a acestor structuri, premisa principală viza implementarea unei abordări multinaționale în constituirea Grupurilor de luptă, prin cooptarea statelor membre interesate. Coordonarea activităților și a modului de integrare a contribuțiilor statelor participante urma să se realizeze sub coordonarea unui naționi – cadru, atribuție exercitată de unul dintre statele participante. Implicațiile directe ale acestei abordări se regăsesc în planul interoperabilității între contribuții, opțiunea recomandată fiind aceea a punerii la dispoziție de către națiunea cadru a nucleului de forțe, pe structura unui batalion de infanterie.

Din perspectiva utilizării acestora, conceptul asumat la nivelul UE viza menținerea în teatru într-un interval de 30 de zile, cu posibilitatea de extindere a acestuia până la 120 de zile, putând a fi dislocate la maximum 6000 km distanță de Bruxelles. De asemenea, se avea în vedere, ca ipoteză

de planificare, realizarea potențialului pentru derularea a două angajamente simultane ale acestui tip de entități îndeplinind misiuni incluse în inventarul avansat prin intermediul Strategiei Europene de Securitate. După cum se observă, implementarea conceptului Grupurilor de luptă aducea noi elemente de granularitate la nivelul LoA, atât din perspectiva numărului efectiv de misiuni în care acestea pot fi angajate, cât și în ceea ce privește tipul angajamentului și durata acestuia. În acest sens, EUGS, adoptată în iunie 2016, avea să aducă o serie de clarificări privind elementele constitutive ale nivelului de ambiție asumat în contextul dezvoltării Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC). Practic, s-a vizat orientarea demersurilor operaționale în susținerea unui nivel de ambiție politico - militar, centrat pe dezvoltarea potențialului UE de a fi în măsură să: răspundă eficient conflictelor externe și a situațiilor de criză; contribuie la dezvoltarea capacităților statelor partenere; asigure protecția Uniunii și a cetățenilor săi¹⁰.

Pornind de la direcțiile strategice pe care s-au orientat demersurile derulate sub egida PSAC, procesul de implementare a EUGS a inclus și definirea unui set de misiuni pe care UE le putea îndeplini. De menționat faptul că, stabilirea acestora s-a realizat prin respectarea prevederilor Tratatului UE în domeniul securității și apărării, în special, a întregului spectru de misiuni asumate prin intermediul acestuia. Premisa principală de planificare a vizat derularea în exteriorul UE a unor misiuni militare și civile care putea fi executate simultan și în diferite scenarii. S-a avut în vedere posibilitatea ca acestea să poată fi angajate într-un context de răspuns global al UE la dezastre naturale sau pandemii. În mod concret, operațiile și misiunile anticipate pe componenta militară se puteau concretiza în:

- operații întrunite de management al crizelor în situații de risc ridicat din regiunile învecinate U E;
- operații întrunite de stabilizare, inclusiv operații aeriene și ale forțelor speciale;
- răspuns militar rapid, inclusiv prin utilizarea Grupurilor de luptă UE, individual sau în cadrul unui pachet de forțe adaptat pentru a răspunde obiectivelor misiunii;

¹⁰ Doc.14149, Council Conclusions on implementing the EU Global Strategy in the area of Security and Defence, 14 noiembrie 2016.

- operații de securitate aeriană, inclusiv sprijin și supraveghere aeriană;
- operații de securitate maritimă sau de supraveghere maritimă, inclusiv pe termen lung în vecinătatea Europei¹¹.

Aranjamente de comandă și control operațional – noi cuantificări în structurarea nivelului ambiției

Adoptarea unui nivel de ambiție în crearea capacităților cu reacție rapidă, a presupus reglementarea aspectelor privind aranjamentele de comandă - control pentru operațiile de management al crizelor derulate de UE. Opțiunile aflate la dispoziție pentru asigurarea procesului de generare și conducere a diferitelor misiuni și operații autonome ale UE, au vizat utilizarea comandamentelor puse la dispoziție de statele membre (Germania, Marea Britanie, Grecia, Italia și Franța). Pentru operațiile cu recurs la sprijinul NATO, opțiunea agreată în baza Acordurilor NATO-UE¹², s-a bazat pe utilizarea capacităților aliate existente la nivelul SHAPE.

În contextul adoptării Obiectivului Global al UE, aspectele legate de capacitatea UE de a putea asigura aranjamente de comandă și control a operației au beneficiat de o atenție particulară. Privite și din perspectiva susținerii procesului de operaționalizare a Grupurilor de Luptă, măsurile avansate prin intermediul HLG2010 au inclus finalizarea, în cursul anului 2004, a aranjamentelor necesare pentru crearea infrastructurii necesare la nivelul UE. Din această perspectivă, la începutul lunii decembrie 2004, au fost adoptate orientări suplimentare privind crearea unui cadru instituțional necesar pentru consolidarea capacității UE în domeniul planificării și conducerii operaționale. Principalul aspect avut în vedere a vizat crearea în cadrul Statului Major al UE a unei celule civil – militare care să contribuie la dezvoltarea cadrului necesar pentru derularea operațiilor. Principalele

¹¹ Inventarul a fost propus de Înalțul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, Federica Mogherini, fiind preluate în cadrul concluziilor Consiliului European din noiembrie 2016, ca parte a procesului de implementare a Strategiei Globale de Securitate a UE (Doc. 14149. Council Conclusions on implementing the EU Global Strategy in the area of Security and Defence, 14 noiembrie 2016).

¹² Cunoscută și sub numele de Acordurile *Berlin+*, au fost semnate la sfârșitul anului 2002, reglementând aspectele procedurale de punere la dispoziție pentru misiuni UE a capacităților de planificare aliate.

atribuții ale acestei entități au vizat: sprijinirea procesului de planificare și coordonare a operațiilor civile; dezvoltarea expertizei UE în gestionarea relațiilor civil - militar în contextul operațiilor PSAC; derularea planificării strategice avansate pentru operațiile comune civil - militare; augmentarea cu personal a comandamentelor naționale puse la dispoziție de statele membre pentru conducerea operațiilor autonome¹³.

A fost agreat ca Celula civil - militară să aibă capacitatea de a planifica și conduce operațiile Uniunii Europene în cazul în care se opta pentru această variantă. De asemenea, în funcție de decizia politică, nivelul de ambiție viza realizarea capacității de generare a unui centru de operații, care să asigure aranjamentele de comandă - control pentru o operație cu profil robust. În vederea menținerii nivelului de operaționalitate necesar s-a prevăzut menținerea unui nucleu de personal la nivelul Statul Major al Uniunii Europene (Military Staff of the European Union - EUMS), care să poată fi utilizat cu rapiditate pentru activarea Centrului, urmând ca acesta să fie augmentat prin contribuții naționale.

Din perspectiva discuției privind parametrii nivelului de ambiție militar, activarea Centrului pentru operații era de natură să ofere elemente precise. În contextul consolidării angajamentului operațional în vecinătatea sudică, la 23 martie 2012, a fost activată această structură, având ca responsabilitate de planificare și conducere susținerea misiunilor derulate de UE în perimetrul Hornului Africii: Operația navală Atalanta (combaterea pirateriei pe coastele Somaliei); Misiunea de pregătire a forțelor armate din Somalia (în combaterea terorismului); Misiunea civilă de consolidare a capacităților maritime regionale (pregătirea forțelor de poliție din Somalia; consolidarea capacităților maritime ale statelor din zonă)¹⁴. Ulterior, mandatul Centrului a fost extins până la sfârșitul anului 2016, amprenta

¹³ European Defence: NATO/EU Consultation, Planning and Operations - Doc. 13990/1/04, disponibil la <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf>, accesat la 25.01.2020.

¹⁴ Council Decision 2012/173/CFSP din 23 martie 2012, privind activarea Centrului pentru Operații pentru misiunile și operațiile PSAC în Cornul Africii, disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012D0173>, accesat la 25.01.2020.

geografică a responsabilității acestuia fiind extinsă, prin includerea regiunii Sahel¹⁵.

Procesul de implementare a EUGS a generat condițiile pentru aprofundarea dezbaterii privind oportunitatea trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a aranjamentelor de comandă și control ale UE. Tema principală a vizat posibilitatea de permanentizare instituțională a structurilor necesare pentru asigurarea planificării și conducerii operațiilor militare. Răspunzând necesității practice derivate din extinderea constantă a numărului de operații, precum și de diversificare a misiunilor, la 8 iunie 2017, Consiliul UE a adoptat decizia¹⁶ de creare, în cadrul Statului Major al UE, a Capabilității Militare de Planificare și Conducere (MPCC). Potrivit parametrilor deciziei, această structură urma să asigure sarcinile de planificare operațională și comandă a misiunilor non - executive¹⁷, directorul MPCC devenind și comandantul acestora. Din perspectiva interacțiunii instituționale a UE, noua entitate urma să funcționeze sub controlul politic și orientarea strategică a Comitetului Politic și de Securitate, cooperând îndeaproape în domeniul planificării operaționale cu structura similară creată pentru gestionarea misiunilor civile (Civilian Planning and Conduct Capability - CPCC).

Adoptarea acestei decizii a generat rezultate pozitive în gestionarea misiunilor și operațiilor derulate de UE, atât din perspectiva consolidării infrastructurii instituționale, cât și din aceea a creșterii personalului angajat în activitățile de planificare operațională. Aceeași situație se regăsea și în ceea ce privește aprofundarea sinergiei civil – militare, în contextul angajamentelor operaționale ale UE, cu efecte vizibile la nivelul palierului strategic de conducere, dar și în mediu operațional, prin consolidarea abordării structurate în interacțiune dintre misiunile civile și militare

¹⁵ Council Decision 2014/860/CFSP din 1 decembrie 2014, privind extinderea activării Centrului pentru Operații al UE pentru misiunile și operațiile PSAC din Cornul Africii, disponibil la <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/26a4079b-7bd2-11e4-97c9-01aa75ed71a1/language-en>, accesat la 25.01.2020.

¹⁶ Council Decision (EU) 2017/971, Military Planning and Conduct Capability, textul disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32017D0971>, accesat la 26.01.2020.

¹⁷ La acel moment misiunile militare non-executive (de pregătire și asistență) derulate de UE vizau: EUTM Somalia, EUTM Republica Centrafricană; EUTM Mali.

dislocate în același teatru de operații. Pe acest fond, în noiembrie 2018, Consiliul European a adoptat noi concluzii privind optimizarea capacității permanente de planificare și comandă a UE, generând un plus de claritate privind LoA militar. Din perspectiva interacțiunii instituționale și a definirii unei formule integrate, a fost adoptată decizia de preluare, la nivelul MPCC, a atribuțiilor Centrului pentru Operații. Finalitatea demersului a vizat realizarea, până la sfârșitul anului 2020, a capacității MPCC de planificare operațională și conducere a misiunilor non - executive derulate de UE, precum și a unei misiuni executive de nivelul unui Grup de luptă.

Concluzii

După cum se observă, definirea nivelului de ambiție pe componenta militară reprezintă unul dintre principalele instrumente care permit valorizarea demersurilor derulate de un stat sau organizație multinațională în domeniul apărării. Se poate opina, astfel, asupra faptului că importanța acestuia depășește perimetrul clasic de finalitate a procesului de planificare operațională. Elementele de relevanță suplimentară rezidă, în primul rând, în conexiunea acestuia cu potențialul și resursele pe care decizia politică le plasează, implicit în susținerea procesului de generare a angajamentelor operaționale.

În acest sens, trebuie subliniat determinismul angajamentului politic în definirea nivelului de ambiție care contribuie la structurarea unei sinergii practice între cele două paliere ale procesului de planificare în domeniul apărării. Este de subliniat relevanța nivelului de ambiție ca indicator pentru capacitatea statului și/sau a organizației de a se adapta la implicațiile mediului de securitate. În acest sens, reține atenția relația biunivocă, care se creează între reperele procesului de planificare și parametrii structurali ai nivelului de ambiție, ceea ce presupune derularea unui proces constant de monitorizare.

Din perspectiva conținutului intrinsec al nivelului de ambiție militar, evoluțiile înregistrate în ultimele decenii atestă convergența de idei privind utilizarea unui numitor comun în definirea conținutului acestui instrument, bazată exclusiv pe o cuantificare simplă a numărului și tipurilor operațiilor care sunt asumate ca potențial de angajament. Din această perspectivă, am asistat la dezvoltarea unor tipologii de articulare a nivelului de ambiție militar, bazată, atât pe experiența individuală a statelor, cât și pe cea derivată din cooperarea militară în diferite formate. Cu toate acestea,

cuantificarea pe coordonatele abordării clasice vizând numărul și tipul de misiuni, care pot fi derulate în contextul actual de securitate nu s-a realizat într-o manieră suficient de clară.

Suplimentar acestor aspecte, o provocare suplimentară este cea a relevanței față de utilizarea în continuarea acestei tipologii, în condițiile generalizării unei abordări cu mult mai nuanțate și, în egală măsură, cuprinzătoare în dezvoltarea dimensiunii de apărare. În acest context, extinderea angajamentelor operaționale este privită, din ce în ce mai mult, dintr-o perspectivă accentuat multidisplinară, având reflecții consistente la nivelul modului de dezvoltare a capabilităților de apărare. Provocarea principală vizează, astfel, modul în care definirea nivelului de ambiție reflectă complexitatea peisajului de apărare, incluzând aici spectrul larg de capabilități implicate.

BIBLIOGRAFIE

- SCHUWIRTH, R., *Hitting the Helsinki Headline Goal*, NATO Review, 01.09.2002, disponibil la <http://www.nato.int/docu/review/articles/2002/09/01>, accesat la 15.01.2020.
- RYNNING S., (ed.), *NATO's New Strategic Concept. A Comprehensive Assesment*, DIIS Report 2011:02, Danish Institute for International Studies, Copenhaga.
- Chaillot Paper 47, *From St.Malo to Nice. European defence: core documents*, Institute for Security Studies, Western European Union, Paris, 2001.
- Chaillot Paper *Military Capabilities Commitment Declaration*, 20 noiembrie 2000.
- Council Decision 2012/173/CFSP din 23 martie 2012, privind activarea Centrului pentru Operații pentru misiunile și operațiile PSAC în Cornul Africii, disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal->

- content/EN/TXT/?uri-CELEX:32012D0173, accesat la 25.01.2020.
- Council Decision 2014/860/CFSP din 1 decembrie 2014, privind extinderea activării Centrului pentru Operații al UE pentru misiunile și operațiile PSAC din Cornul Africii, disponibil la <https://op.europa.eu/en/publicationdetail/publication/language-en>, accesat la 25.01.2020.
- Council Decision (EU) 2017/971, Military Planning and Conduct Capability, textul disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?>, accesat la 26.01.2020.
- Doc. 14149, Council Conclusions on implementing the EU Global Strategy in the area of Security and Defence, 14 noiembrie 2016.
- European Defence: NATO/EU Consultation, Planning and Operations - Doc. 13990/1/04, disponibil <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/en/pdf>, accesat la 25.01.2020.
- Interview with general Philip Breedlove, SACEUR, U.S. Air Force în Joint Air Power Competence Centre, Edition 18, Autumn/Winter 2013, p. 7 și în Hans Binnendijk, *NATO needs a European level of ambition*, în Defence News, 7 decembrie 2018, disponibil la <https://www.defensenews.com/opinion/2018/12/07/>, accesat la 31 octombrie 2019.
- https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm, accesat în 30 octombrie 2019.
- https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.htm, accesat la 30 octombrie 2019).
- https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49176.htm, accesat la 01.02.2020.

